

**ฎีกาสำคัญเนติสมัยที่ ๒/๗๗ ทั้งในส่วนของภาคปกติและภาคคำ
 สบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (สัปดาห์ที่ ๙)
 ข้อ ๑-๓ วิชา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๑-๒**

หมายเหตุ วิชา วิธีพิจารณาความอาญา ๑ - ๒ (ภาคปกติ) บรรยายโดย ศาสตราจารย์ (พิเศษ) เรวัต
 ฉ่ำเฉลิม ท่านอาจารย์บรรยายเฉพาะหลักกฎหมายโดยไม่ได้หยิบยกฎีกาและบรรยายในช่วง

**วิชา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๑-๒ (ภาคปกติ) บรรยายโดย อาจารย์ศุภกิตต์
 จรุงโรจน์**

การร้องทุกข์

ผู้เยาว์มีอำนาจที่จะร้องทุกข์เองได้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกา จะเห็นว่ามี การยอมรับสิทธิให้ผู้เยาว์อายุ
 ประมาณ ๑๕-๑๘ ปีสามารถดำเนินการเองได้ แต่หากอายุต่ำกว่านั้น เช่น อายุ ๑๑-๑๔ ปี ก็อาจจะพบได้
 น้อยลง แต่ถ้าเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศที่ยอมความไม่ได้อยู่แล้ว จึงไม่ต้องมีการร้องทุกข์ในกรณีดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๘๒/๒๔๙๔ โจทก์ฟ้องจำเลยหาว่ากระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตาม ก.ม.
 ลักษณะอาญามาตรา ๒๔๓ ได้กล่าวยืนยันมาด้วยว่า ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ให้เจ้าพนักงานเอาคดีขึ้นว่า กล่าว
 แล้ว จำเลยมิได้คัดค้านประการใด คงให้การปฏิเสธว่ามีได้กระทำความผิดตามฟ้องเท่านั้น ดังนี้ ปัญหาข้อที่ว่า การ
 ร้องทุกข์ถูกต้องตามแบบระเบียบหรือไม่ อันเป็นปัญหาข้อกฎหมายนั้น ไม่มีประเด็นที่คู่ความยกขึ้น กล่าวเลย
 ศาลจึงไม่จำต้องวินิจฉัยถึง

ผู้เยาว์อายุ ๑๘ ปี ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน โดยไม่ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรม ลงลายมือชื่อใน
 การร้องทุกข์ด้วย ก็ใช้ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๑๕/๒๕๕๑ วินิจฉัยแนวเดียวกัน)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๔๗/๒๕๖๓ โจทก์ร่วมที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เยาว์เป็นผู้ร้องทุกข์เองโดยมี ต.พ.าโจทก์
 ร่วมที่ ๑ไปร้องทุกข์ การร้องทุกข์มิใช่เป็นการทำนิติกรรม โจทก์ร่วมที่ ๑ กระทำเองได้โดยไม่ต้องได้รับความ
 ยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม เมื่อโจทก์ร่วมที่ ๑ ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยและได้ให้การไว้ในฐานะผู้
 กล่าวหาความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและความผิดฐานพบบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไป
 เพื่อการอนาจารโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๒๑ โจทก์
 มีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๑๒๐

จำเลยไม่ได้มีเจตนาที่จะสร้างภพยนตร์ แต่จำเลยอ้างการสร้างภพยนตร์เพื่อให้ผู้ปกครองและเด็ก
 หลงเชื่อโดยมีเจตนาแอบแฝงในการหาผลประโยชน์จากตัวเด็ก โดยอาศัยห้องชั้น ๒ ของบ้านจำเลยแยกโจทก์
 ร่วมที่ ๑ ออกจากความดูแลของโจทก์ร่วมที่ ๒ อันเป็นกลวิธีที่ทำให้จำเลยอยู่กับโจทก์ร่วมที่ ๑ ตามลำพังสอง
 ต่อสอง และอาศัยความที่จำเลยเป็นผู้คั่นนักแสดงกระทำต่อโจทก์ร่วมที่ ๑ ตามความต้องการของจำเลย โดย
 โจทก์ร่วมที่ ๑ไม่อาจขัดขืนจำเลยได้ ถือได้ว่าจำเลยพาโจทก์ร่วมที่ ๑ ไป และพรากโจทก์ร่วมที่ ๑ ไปเสียจาก
 โจทก์ร่วมที่ ๒ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานพบบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อ

การอนาจาร และฐานพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลโดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วยเพื่อการอนาจาร

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยพรากโจทก์ร่วมที่ ๑ ไปเพื่อการอนาจารเป็นความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๑๘ วรรคสาม การปรับบรรคความผิดเป็นหน้าที่ของศาล โจทก์ไม่จำเป็นต้องระบุบรรคความผิดไว้ท้ายคำฟ้อง การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษาลงโทษจำเลยตามมาตรา ๓๑๘ วรรคสาม จึงไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอ แม้โจทก์ร่วมที่ ๑ ไม่ได้ฎีกาในส่วนแพ่ง แต่คดีนี้เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่งศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๔๖ ซึ่งเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ ศาลฎีกามีอำนาจหยิบยกคดีในส่วนแพ่งขึ้นวินิจฉัยเพื่อให้เป็นไปตามผลของคดีอาญาได้

การถอนคำร้องทุกข์

การถอนคำร้องทุกข์ บิดามารดาไม่สามารถระทำการแทนผู้เยาว์โดยขัดกับความประสงค์ของผู้เยาว์ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๙๓/๒๕๕๗ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๙ (๒) บัญญัติให้คดีความผิดต่อส่วนตัว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ เมื่อได้มีการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือ ยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การถอนคำร้องทุกข์ก็ดี การถอนฟ้องก็ดี การยอมความก็ดี มีลักษณะแตกต่างกันกฎหมายจึงบัญญัติไว้ทั้งสามกรณี หากจะใช้เอาการยอมความไปปนกับการถอนคำร้องทุกข์ได้ไม่ เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าฝ่ายผู้เสียหายกระทำการใดๆ ให้เห็นว่าเป็นการถอนคำร้องทุกข์ การที่ศาลอุทธรณ์เอาบันทึกตกลงคดีใช้ตามหลักมนุษยธรรมที่บิดาของผู้เสียหายกับบิดาของจำเลยตกลงยอมความกันไปอ้างว่าเป็นการถอนคำร้องทุกข์จึงหาทำไม่ได้ ทั้งคดีนี้ผู้เสียหายเบิกความว่าประสงค์ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งเบิกความว่าฝ่ายบิดาของจำเลยตกลงจะชดใช้ค่าเสียหายให้เป็นเงิน ๒๗๐,๐๐๐ บาทแต่ก็ไม่ได้รับเงินจำนวนดังกล่าวครบถ้วนอันเป็นการเบิกความอ้างว่าฝ่ายจำเลยหาได้กระทำตามข้อตกลงที่ให้ไว้ไม่ ความประสงค์ของผู้เสียหายที่แสดงออกจึงต้องการที่จะดำเนินคดีแก่จำเลยแม้ผู้เสียหายจะมีอายุ ๑๙ ปีซึ่งเป็นผู้เยาว์และบิดาสามารถถอนคำร้องทุกข์แทนได้ตามมาตรา ๑๒๖ ก็ตาม แต่จะถอนคำร้องทุกข์โดยฝืนความประสงค์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เยาว์หาได้ไม่ ดังนั้นการกระทำดังกล่าวหาไม่ผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องต้องระงับไปไม่

การถอนคำร้องทุกข์นั้น หากยึดคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐานในปัจจุบัน ผู้เยาว์ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕-๑๘ ปีขึ้นไป สามารถถอนคำร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๖๕๓/๒๕๕๔ เมื่อผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ที่มีความรู้สึกผิดชอบดีแล้วก็มีสิทธิยื่นคำร้องทุกข์หรือถอนคำร้องทุกข์เองได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นอ้างได้ แม้คู่ความจะมีได้ยกขึ้นฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๒๓/๒๕๖๖ ผู้เสียหายที่ ๒ เป็นผู้เยาว์มีอายุ ๑๖ ปีเศษ มีความรู้สึกผิดชอบดีแล้วยอมมีสิทธิขอถอนคำร้องทุกข์เองได้ และความผิดฐานร่วมกันหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นหรือกระทำความประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๐ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๘๓ เป็นความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา ๓๒๑

การถอนคำร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น การยืมรถ ยืมเพชร หรือยืมทรัพย์สินอื่น ๆ แล้วไม่คืน เจ้าของทรัพย์สินก็ไปแจ้งความดำเนินคดียกยอกทรัพย์สิน หากปรากฏว่าผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตลง ทายาทจึงสามารถเข้ามาดำเนินการต่อในฐานะผู้เสียหายได้

คำพิพากษาได้วางหลักในทำนองเดียวกันว่า สิทธิในการร้องทุกข์เป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งทายาทสามารถสืบสิทธิต่อและถอนคำร้องทุกข์ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๖/๒๕๔๘ สิทธิเกี่ยวกับการถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดฐานยกยอกนั้นเป็นสิทธิเกี่ยวแก่ทรัพย์สินย่อมตกทอดไปยังทายาท

ในคดีความผิดฐานยกยอกเมื่อผู้เสียหายตาย ภรรยาซึ่งเป็นทายาทย่อมมีสิทธิแถลงต่อศาลขอถอนคำร้องทุกข์ได้ตามลำพังผู้เดียว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑/๒๕๑๘ การถอนคำร้องทุกข์เป็นสิทธิซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๖ วรรค ๑ บัญญัติให้ไว้แก่ผู้ร้องทุกข์ที่จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ และสิทธิถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินเป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินเมื่อผู้ร้องทุกข์ตายย่อมตกทอดแก่ทายาท ฉะนั้นเมื่อผู้ร้องทุกข์ในคดีดังกล่าวตาย มารดาผู้ร้องทุกข์ซึ่งเป็นทายาทจึงมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์นั้นได้แม้คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๖/๒๕๔๘)

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ ซึ่งมาตรา ๓๖๑ บัญญัติว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๙ (๒) คำพิพากษาของศาลล่างก็ย่อมระงับไปในตัวไม่มีผลบังคับต่อไป ศาลฎีกาจึงมีคำสั่งในจำหน่ายคดี

ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่า ผู้จัดการมรดกซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการทรัพย์สินของเจ้ามรดก ย่อมมีสิทธิที่จะมาถอนคำร้องทุกข์แทนเจ้ามรดกได้ด้วยเช่นกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ การถอนคำร้องทุกข์เป็นสิทธิซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ร้องทุกข์ที่จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ สิทธิถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานยกยอกถือเป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน กรณีผู้ร้องทุกข์ตายสิทธิดังกล่าวย่อมตกทอดแก่ทายาท เมื่อได้ความตามคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ว่า บรรดาทายาททุกคนของผู้เสียหายไม่ประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลยอีกต่อไป และขอถอนคำร้องทุกข์ ดังนั้น ผู้ร้องในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้เสียหายซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย จึงมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้แม้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาและเมื่อมีการถอนคำร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒)

ข้อพิจารณา จากคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ สมมติว่าเจ้ามรดกมีทายาทอยู่ ๔ หรือ ๕ คน แล้วแต่งตั้งให้ลูกชายคนโตเป็นผู้จัดการมรดก คำถามคือ ผู้จัดการมรดกจะสามารถถอนคำร้องทุกข์ที่เจ้ามรดกเคยร้องไว้ต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้หรือไม่

โดยทั่วไปแล้ว การถอนคำร้องทุกข์สามารถทำได้ในทุกชั้นของการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็นชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นอัยการ หรือชั้นศาล แม้คดีจะอยู่ในชั้นพิจารณาของศาลแล้วก็ตาม ผู้เสียหายก็ยังสามารถไปถอน

คำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้ หรือคดีจะอยู่ในชั้นอัยการ ก็สามารถไปถอนคำร้องทุกข์กับพนักงานอัยการได้ รวมถึงการถอนคำร้องทุกข์กับศาลด้วยการแถลงขอถอนคำร้องทุกข์ก็ได้ การถอนคำร้องทุกข์นั้นสามารถทำได้ด้วยวาจาก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือเสมอไป เพราะเมื่อตอนร้องทุกข์สามารถร้องด้วยวาจาได้ การถอนคำร้องก็น่าจะทำได้ด้วยวาจาได้เช่นกัน

กลับมาที่กรณีตัวอย่าง สมมติว่าทนายททั้ง ๔ คนเห็นชอบให้พี่ชายคนโตซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจ ถือเป็นเรื่องปกติที่มักจะพบเห็นได้ทั่วไป เช่น ในคดียกยกทรัพย์ที่ผู้ต้องหาขอผ่อนชำระค่าเสียหายคืน สมมติว่าเยี่ยมเพชรไปมูลค่า ๑๐ ล้านบาท แล้วขอผ่อนใช้เดือนละ ๑ แสนบาท โดยผู้จัดการมรดกตกลงยินยอมเพราะรู้จักและสนิทสนมกับผู้ต้องหามาก่อน แต่ทนายอีก ๓ คนไม่เห็นด้วย เกรงว่าผู้ต้องหาจะผิดสัญญาในภายหลัง จึงต้องการให้ดำเนินคดีต่อไป คำถามก็คือ ในกรณีเช่นนี้ ผู้จัดการมรดกจะสามารถถอนคำร้องทุกข์ได้หรือไม่ ทั้งที่ทนายทคนอื่น ๆ ไม่เห็นด้วย

หากพิจารณาจากคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ ที่วางหลักไว้ว่า ผู้จัดการมรดกในฐานะผู้แทนของผู้เสียหายซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ย่อมมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ แสดงว่าในคดียกยกทรัพย์ดังกล่าว ผู้จัดการมรดกน่าจะใช้สิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ แม้ทนายทคนอื่นจะไม่เห็นด้วยก็ตาม อย่างไรก็ตาม เมื่อลองไปอ่านรายละเอียดในคำพิพากษาฎีกาดังกล่าว จะพบว่ามีการเขียนระบุไว้ว่า "บรรดาทนายททุกคนของผู้เสียหายไม่ประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลยอีกต่อไป ผู้จัดการมรดกจึงมาถอนคำร้องทุกข์" ซึ่งหมายความว่า คดีในคำพิพากษานี้เป็นกรณีที่ทนายททุกคนเห็นพ้องต้องกันที่จะไม่ดำเนินคดีต่อ จึงให้ผู้จัดการมรดกมาถอนคำร้องทุกข์ต่างจากกรณีตัวอย่างที่ทนายท ๓ คนไม่เห็นด้วยกับการถอนคำร้อง

นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาในแง่ของกฎหมายอาญาด้วยว่า การที่ผู้จัดการมรดกตัดสินใจถอนคำร้องทุกข์โดยขัดกับความประสงค์ของทนายทคนอื่น ๆ จะเข้าข่ายเป็นความผิดฐานยกยกทรัพย์ในฐานะผู้จัดการทรัพย์สินหรือไม่ หากเป็นการจัดการทรัพย์สินในทางที่เสียหายและขัดต่อประโยชน์ของทนายท ผู้จัดการมรดกอาจมีความผิดและต้องรับผิดในทางอาญาได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นแล้ว การที่ผู้จัดการมรดกไปถอนคำร้องทุกข์ฝ่ายเดียวทั้งที่ทนายทคนอื่นไม่เห็นด้วย ก็อาจจะทำได้ยากเพราะเสี่ยงที่ผู้จัดการมรดกเองจะถูกทนายทคนอื่นร้องทุกข์ดำเนินคดีในข้อหายกยกทรัพย์มรดกได้ ดังนั้น การวิเคราะห์ปัญหานี้จึงอาจต้องแยกพิจารณา โดยหากยึดตามคำพิพากษาฎีกาปี ๒๕๔๙ ที่ผมได้ยกมาตอนต้น หากทนายททุกคนเห็นชอบด้วยกับการถอนคำร้องทุกข์ การที่ผู้จัดการมรดกไปดำเนินการถอนคำร้องก็น่าจะทำได้ แต่หากทนายทคนอื่นไม่เห็นด้วยและยังต้องการเอาผิดกับผู้ต้องหาอยู่ การที่ผู้จัดการมรดกจะใช้อำนาจถอนคำร้องไปฝ่ายเดียวอาจมีความเสี่ยงและอาจถูกตั้งข้อหาเอาผิดในฐานะผู้จัดการทรัพย์สินที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อกองมรดกได้ ซึ่งผู้จัดการมรดกเองก็อาจต้องไปรับผิดเป็นการส่วนตัวต่อไปอีก

กรณีที่บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน มีบุตรด้วยกันโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพียงคนเดียว เมื่อบิดาถูกทำร้ายถึงแก่ความตายและมารดาก็เสียชีวิตตามไปด้วย จะถือว่าบุตรคนดังกล่าวเป็นทายาทที่มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์แทนบิดามารดาได้หรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๖๘/๒๕๖๔ ความเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๗ ต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริง ๒ ส่วน ส่วนแรกคือข้อเท็จจริงที่ว่า โจทก์เป็นบุตร ของเจ้ามรดก และส่วนที่สองคือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับ พฤติกรรมของเจ้ามรดกที่รับรองว่าโจทก์เป็นบุตรของตน เช่น เจ้ามรดกเป็นผู้แจ้งเกิดให้แก่โจทก์ว่าโจทก์เป็นบุตรของตน เจ้ามรดกยอมให้โจทก์ใช้สกุล หรือเจ้ามรดกให้การอุปการะเลี้ยงดู หรือส่งเสียให้การศึกษาตลอดจนแนะนำและแสดงออกแก่บุคคลทั่วไปอย่างเปิดเผยว่าโจทก์เป็นบุตร

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า บ. ไม่เคยมีพฤติการณ์ที่รับรองว่าโจทก์เป็นบุตรของตนมาก่อน โจทก์ไม่เป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้ว อันจะทำให้โจทก์เป็นทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิได้รับมรดกของ บ. ในฐานะผู้สืบสันดานตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๙ (๑) ประกอบมาตรา ๑๖๒๗ โจทก์จึง ไม่ใช่ผู้เสียหาย ในความผิดเกี่ยวกับการยกยกทรัพย์มรดก ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) จ. มารดาผู้แทนโดยชอบธรรมของโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีและจัดการแทนโจทก์ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๑) ประกอบมาตรา ๓ (๒)

การยอมความสามารถทำได้ตลอดเวลา แต่จะต้องเป็นการยอมความภายหลังจากที่มีการกระทำ ความผิดหรือมีข้อพิพาทเกิดขึ้นแล้วเท่านั้น จึงจะถือว่าเป็นการยอมความที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะ คุ้มครองจะเป็นใครก็ตาม แม้แต่ผู้แทนโดยชอบธรรมที่จัดการแทนผู้เยาว์ ก็สามารถยอมความได้เช่นเดียวกัน

ฎีกาที่ ๗๕๙/๒๕๖๒ ความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๗ วรรคแรก (เดิม) กฎหมายมุ่งประสงค์ที่จะลงโทษผู้ที่ละเมิดอำนาจปกครองดูแลเด็กของบุคคลดังกล่าว อันเป็นการคุ้มครองเด็กมิให้ถูกล่อลวงไปในทางเสียหาย ดังนั้น การกระทำที่จะเป็น ความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล จึงไม่ต้องถึงขนาดเป็น การหน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้เด็กปราศจากอิสระในการเคลื่อนไหวหรือควบคุมเด็กไว้ เพราะการกระทำเช่นนั้น จะเป็นความผิดต่อเสรีภาพอีกต่างหาก การจะเป็นความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๗ วรรคแรก (เดิม) สำคัญจึงอยู่ที่ว่า การพาไปหรือ แยกเด็กไปนั้นได้รับความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวให้ไปกับบุคคลที่พาไปหรือไม่ หรือมิฉะนั้นบุคคลที่พาเด็ก นั้นไปจะต้องมีเหตุอันสมควร หากการพาหรือแยกเด็กออกไปจากอำนาจปกครองดูแลของบิดามารดา ทำให้ อำนาจปกครองดูแลของบิดามารดาเด็กถูกรบกวนหรือถูกระทบกระเทือนโดยบิดามารดาเด็กไม่รู้เห็นยินยอม ด้วย อันเป็นการล่วงละเมิดอำนาจปกครองของบิดามารดาเด็ก การกระทำดังกล่าวยอมเป็นความผิดฐานพราก เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล

สำหรับการกระทำอนาจาร หมายถึง การกระทำที่ไม่สมควรทางเพศ เช่น กอดจูบ ลูบคลำ แต่ต้อง เนื้อตัวร่างกายในทางไม่สมควร ขณะเกิดเหตุผู้เสียหายที่ ๓ ซึ่งเป็นเด็กอายุ ๑๐ ปีเศษ ยังอยู่ในอำนาจปกครอง ของผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดามารดา การที่จำเลยใช้กำลังประทุษร้ายถึงรถจักรยานยนต์คันที่ ผู้เสียหายที่ ๓ ขับมาจนทำให้ผู้เสียหายที่ ๓ จำต้องหยุดรถ แล้วจำเลยจับแขนดึงผู้เสียหายที่ ๓ เข้ามากอด หอมที่ซอกคอ จับนมของผู้เสียหายที่ ๓ แล้วล่อคอของผู้เสียหายที่ ๓ ลากเข้าไปในป่ามันสำปะหลังข้างทาง เป็นเหตุให้ขาของผู้เสียหายที่ ๓ เกี่ยวกับลวดหนามได้รับบาดเจ็บ โดยผู้เสียหายที่ ๓ อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถ ขัดขืนได้ และโดยผู้เสียหายที่ ๓ ไม่ยินยอม การกระทำดังกล่าวของจำเลยจึงเป็นการพาไปหรือแยกผู้เสียหายที่

๓ ซึ่งเป็นเด็กไปโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดามารดา เพื่อกะทำการที่ไม่สมควรทางเพศ จำเลยจึงมีความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจาร เมื่อปรากฏหลักฐานตามเอกสารแนบท้ายคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยซึ่งโจทก์มิได้โต้แย้งคัดค้านว่า ภายหลังจากที่จำเลยกระทำความผิด จำเลยกราบขอขมาผู้เสียหายทั้งสามต่อหน้าผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและปลัดหมู่บ้าน โดยผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ ให้อภัยจำเลยและไม่ติดใจดำเนินคดีแก่จำเลย ถือเป็นกรณีของผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดามารดาของผู้เสียหายที่ ๓ ได้ยินยอมแทนผู้เสียหายที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้เยาว์แล้ว อันเป็นการยอมความกันตามกฎหมาย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓ (๕) และมาตรา ๕ (๑) เมื่อความผิดฐานพ้อผู้อื่นไปเพื่อการอนาจารโดยใช้กำลังประทุษร้ายตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๔ วรรคแรก (เดิม) เป็นความผิดอันยอมความได้ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานดังกล่าวจึงระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒)

ฎีกาที่ ๑๒๘๘/๒๕๖๔ การร่วมกระทำความผิดในลักษณะตัวการตาม ป.อ. มาตรา ๘๓ ต้องพิจารณาทั้งการกระทำและเจตนาของผู้ที่ร่วมกระทำ ซึ่งต้องร่วมกระทำผิดด้วยกันและกระทำโดยเจตนาร่วมกัน ทั้งทุกคนที่กระทำจะต้องรู้ถึงการกระทำของกันและกันและต่างประสงค์ถือเอาการกระทำของแต่ละคนเป็นการกระทำของตนด้วยจำเลยที่ ๒ ให้ผู้เสียหายที่ ๑ ชวนจำเลยที่ ๑ ไปเที่ยวตลาดคลองถมเชียงใหม่ จำเลยทั้งสองและผู้เสียหายที่ ๑ ร่วมเดินทางมาด้วยกันโดยตลอด ระหว่างทางจำเลยทั้งสองซื้อเบียร์มาดื่มด้วยกัน จำเลยที่ ๒ เป็นผู้ให้ผู้เสียหายที่ ๑ ดื่มเบียร์จนรู้สึกมึนเมา จำเลยที่ ๒ ชื้อถุงยางอนามัยที่ร้านสะดวกซื้อและไม่ได้พาผู้เสียหายที่ ๑ ไปตลาดคลองถมเชียงใหม่แต่กลับร่วมกันพาผู้เสียหายที่ ๑ เข้าพักในโรงแรมที่เกิดเหตุโดยพักอยู่ห้องเดียวกันและนอนเตียงเดียวกัน ต่อมาขณะผู้เสียหายที่ ๑ หลับแล้วตื่นขึ้นมา จำเลยที่ ๒ ไม่อยู่ในห้องพักจำเลยที่ ๑ กระทำอนาจารผู้เสียหายที่ ๑ แต่ผู้เสียหายที่ ๑ หลบหนีเข้าไปในห้องน้ำ จนกระทั่งจำเลยที่ ๒ เรียก จึงยอมออกมา การกระทำของจำเลยที่ ๒ บ่งชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจำเลยที่ ๒ คบคิดกับจำเลยที่ ๑ มาก่อนโดยมีเจตนาร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ ๑ มาโดยตลอด แม้จำเลยที่ ๒ จะไม่อยู่ในห้องพักในขณะที่เกิดเหตุก็ตาม แต่เป็นการเปิดโอกาสให้จำเลยที่ ๑ กระทำอนาจารผู้เสียหายที่ ๑ จึงเป็นการแบ่งหน้าที่กันทำระหว่างจำเลยทั้งสอง การกระทำของจำเลยที่ ๒ จึงเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดฐานกระทำอนาจาร หากใช้เพียงผู้สนับสนุนไม่ จำเลยทั้งสองตกลงชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ ๒ และปฏิบัติตามข้อตกลงแล้ว ถือเป็นกรณีของผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดาของผู้เสียหายที่ ๑ ยอมความแทนผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เยาว์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓ (๕) และมาตรา ๕ (๑) สิทธินำคดีมาฟ้องในความผิดฐานร่วมกันหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๐ วรรคแรก ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ จึงระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒)

วิชา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๑ - ๒ (ภาคคำ) บรรยายโดย อาจารย์สันที ดิษยบุตร
 มาตรา ๑๓๐ บัญญัติว่า "ให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในที่ไหนใด เวลาใด แล้วแต่จะ
 เห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย"

หมายความว่า การสอบสวนสามารถทำที่ใดก็ได้ เวลาใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำในเวลาราชการหรือใน
 สถานีตำรวจซึ่งเป็นที่ตั้งของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๘๕/๒๕๕๘ พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใด
 ซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาจะเป็นประโยชน์แก่คดี ให้มาตามเวลาและสถานที่ในหมาย โดยศาล
 วินิจฉัยว่าการสอบสวนสามารถกระทำในสถานที่ใดๆ ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำที่สถานีตำรวจเท่านั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๙๖/๒๕๓๖ วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า เจ้าพนักงานตำรวจในตำแหน่งที่กฎหมาย
 บัญญัติให้มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนนั้น ย่อมมีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง
 ดังกล่าว

การที่เจ้าพนักงานตำรวจในตำแหน่งพนักงานสอบสวนจะต้องเข้าเวรปฏิบัติหน้าที่ในวันเวลาใดนั้น เป็น
 เพียงระเบียบหรือข้อบังคับภายในของหน่วยราชการที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เท่านั้น ไม่มีผลทำให้เจ้าพนักงานตำรวจใน
 ตำแหน่งพนักงานสอบสวนที่ไม่ได้เข้าเวรปฏิบัติหน้าที่ขาดฐานะความเป็นพนักงานสอบสวน ดังนั้น แม้ในขณะที่
 ร้อยตำรวจเอก ป. รับแจ้งความร้องทุกข์จากโจทก์ร่วม ร้อยตำรวจเอก ป. จะยังไม่ได้เข้าเวรปฏิบัติหน้าที่
 พนักงานสอบสวน ก็ต้องถือว่าร้อยตำรวจเอก ป. มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนในทันทีที่รับแจ้งความร้องทุกข์
 จากโจทก์ร่วม การสอบสวนของร้อยตำรวจเอก ป. จึงเป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย และโจทก์มีอำนาจฟ้อง

มาตรา ๑๓๑

พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถทำได้ เพื่อทราบข้อเท็จจริงและ
 พฤติการณ์เกี่ยวกับความผิด รู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นทั้งความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๙๐/๒๕๒๒ ได้วางหลักตามมาตรา ๑๓๑ ว่า พนักงานสอบสวนมีอำนาจ
 รวบรวมหลักฐานทุกชนิด โดยไม่คำนึงว่าเป็นหลักฐานที่พนักงานสอบสวนหามาได้เอง หรือที่ผู้เสียหายหรือ
 ผู้ต้องหายื่นต่อพนักงานสอบสวน หรือที่บุคคลภายนอกส่งมา ทั้งนี้เพื่อทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ
 เกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามหา และเพื่อรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด อย่างไรก็ตาม ในการ
 พิจารณาข้อสอบหรือการวินิจฉัยคดี จำเป็นต้องพิจารณาด้วยว่าวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นชอบด้วย
 กฎหมายหรือไม่ เช่น การค้นและการจับกุมเป็นไปโดยชอบหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานใน
 ชั้นศาล

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๘๘๖/๒๕๕๓ วางหลักว่า ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามพนักงานสอบสวน
 ทำการสอบสวนพยานที่ผู้ต้องหานำมาให้ถ้อยคำ และไม่มีกฎหมายห้ามผู้ต้องหานำพยานไปให้ถ้อยคำต่อ
 พนักงานสอบสวน ดังนั้น การที่พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนพยานโจทก์ซึ่งเป็นพยานที่ผู้ต้องหานำไปให้
 การต่อพนักงานสอบสวนจึงรับฟังได้ คดีนี้อาจมีการโต้แย้งจากฝ่ายผู้เสียหายที่ไม่พอใจที่พนักงานสอบสวน

รวบรวมคำให้การของพยานที่ผู้ต้องหานำมา แต่ศาลวินิจฉัยว่าสามารถทำได้ เนื่องจากเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งที่พิสูจน์ความผิดและความบริสุทธิ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๑๗/๒๕๖๐ วางหลักเกี่ยวกับดุลพินิจของพนักงานสอบสวนว่า เมื่อมารดาได้พาผู้เสียหายไปรับการตรวจที่โรงพยาบาลของรัฐแล้ว พนักงานสอบสวนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องตรวจซ้ำอีก และได้รวบรวมผลการชันสูตรบาดแผลของแพทย์ไว้แล้วโดยไม่ได้สอบปากคำแพทย์ผู้ตรวจร่างกาย ก็ถือเป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนที่กระทำได้ แม้ผู้เกี่ยวข้องจะโต้แย้งว่าต้องดำเนินการอย่างอื่นเพิ่มเติม ก็ไม่ทำให้การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ประเด็นความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องพิจารณาแยกต่างหาก

ในคำพิพากษาศาลฎีกาปี ๒๕๖๒ เกี่ยวกับคดีความผิดทางเพศ เมื่อพนักงานสอบสวนได้สอบปากคำผู้เสียหายและมารดาผู้เสียหาย รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงแล้วมีความเห็นสั่งฟ้องจำเลย โดยไม่จำเป็นต้องตรวจหาสารพันธุกรรมของจำเลยที่ทวารหนักของผู้เสียหาย ศาลวินิจฉัยว่าพนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจกระทำได้และไม่ถือเป็นข้อพิรุณ เนื่องจากพยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักเชื่อมโยงสอดคล้องต้องกัน สมเหตุสมผล และน่าเชื่อถือ จึงรับฟังได้มั่นคงโดยไม่ต้องอาศัยหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ว่าจำเลยล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เสียหายในวันเกิดเหตุ

มาตรา ๑๓๑/๑ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ในกรณีที่ต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๓๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๑๓๑ ที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานได้ทุกชนิด โดยครอบคลุมพยานทั้ง ๓ ประเภท คือ พยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสาร ซึ่งสามารถนำไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๒/๒๕๕๙ ได้วางหลักเกี่ยวกับการตรวจ DNA ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยพนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ตามมาตรา ๑๓๑/๑ ในคดีนี้จำเลยมิได้นำสืบโต้แย้งว่าวิธีการที่พนักงานสอบสวนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจหา DNA ที่ขูดน้ำส้มของกลางโดยใช้ไม้พันสำลีเช็ดนั้นไม่ใช่วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น ผลการตรวจของผู้เชี่ยวชาญจึงถือเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ได้ตามบทบัญญัติดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๘๖/๒๕๕๘ ได้วางหลักว่าการตรวจพิสูจน์บุคคลโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ตามมาตรา ๑๓๑/๑ วรรคสอง นั้น จะต้องเป็นความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๓ ปีเท่านั้น ในคดีนี้เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่ถึง ๑ ปี จึงไม่อยู่ในบังคับของบทบัญญัติดังกล่าว โดยข้อเท็จจริงปรากฏว่าพนักงานสอบสวนพบจำเลยนอนหมดสติบนเตียงผู้ป่วยและได้กลิ่นสุรา แต่ไม่สามารถตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ได้ พันตำรวจโท ส. จึงมีอำนาจตรวจพิสูจน์โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ตามมาตรา ๑๓๑/๑ ได้ เนื่องจากเป็นเพียงความผิดฐานขับรถในขณะเมาสุราโดยไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต การที่พันตำรวจโท

ส. ขอให้แพทย์ผู้ตรวจรักษาจำเลยเก็บตัวอย่างเลือดเพื่อตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์จึงเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมาย (ฎีกานี้เพิ่งออกข้อสอบพนักงานอัยการ ไปเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว)

มาตรา ๑๓๒(๒) เกี่ยวกับการตรวจค้นสิ่งของ พนักงานสอบสวนมีอำนาจค้นเพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่การใช้อำนาจดังกล่าวต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยการค้นด้วย เช่น การขออนุญาตค้นหรือกรณีที่จะค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น

(สำหรับมาตรา ๑๓๒ (๑) มักจะนำมาออกเป็นข้อสอบ ส่วนอนุมาตราอื่นๆ ไม่ค่อยนำมาออกข้อสอบ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๙๖๙/๒๕๔๔ ได้วางหลักเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานประเภทลายมือชื่อ ว่า การที่พนักงานสอบสวนจัดให้ผู้เสียหายลงลายมือชื่อในกระดาษหลายแผ่นและรวบรวมลายมือชื่อจากที่อื่นๆ เพื่อส่งตรวจพิสูจน์นั้น แม้จะไม่ได้รวมถึงตัวอย่างลายมือชื่อที่ให้ไว้กับธนาคารขณะเปิดบัญชี ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าเอกสารที่รวบรวมได้นั้นเพียงพอสำหรับการพิสูจน์

อย่างไรก็ตาม คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๖๘/๒๕๐๐ ได้วางหลักว่า การที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งบังคับให้ผู้ต้องหาเขียนชื่อลงในกระดาษเปล่าเพื่อส่งตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบกับลายมือในคดีก่อน แม้จะอ้างว่าเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา ๑๓๑ และ ๑๓๒ ก็ตาม ถือเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๓๒ ในคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวกับการบังคับให้ผู้ต้องหาเขียนลายมือชื่อ ศาลได้วินิจฉัยว่า แม้มาตรา ๑๓๒ จะให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน แต่ไม่ได้ระบุให้อำนาจสั่งบังคับให้ผู้ต้องหาเขียนชื่อลงในกระดาษเปล่า ดังนั้น คำสั่งบังคับเช่นนั้นจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ก็ไม่เป็นความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๔๔๐/๒๕๖๒ ซึ่งเป็นคดีข่มขืนกระทำชำเราเด็กอายุ ๘ ขวบ ศาลได้วางหลักสำคัญเกี่ยวกับดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยวินิจฉัยว่า แม้การรวบรวมพยานหลักฐานจะเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน แต่การพิจารณาว่าจะรวบรวมพยานหลักฐานใดบ้างนั้นเป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คดีแจ่มกระจ่างและสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ในคดีดังกล่าว แม้พนักงานสอบสวนจะไม่ได้ดำเนินการบางอย่าง เช่น ไม่ได้ตรวจร้านค้าของจำเลย ไม่ได้นำกางเกงชั้นในของผู้เสียหาย น้ำพริก เบาะ หรือรถจักรยานยนต์มาเป็นพยานหลักฐาน ก็ไม่ทำให้การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่จำเป็นและเพียงพอต่อการพิสูจน์ความผิด

กรณีนี้แสดงให้เห็นว่า แม้จะมีพยานวัตถุที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่การที่พนักงานสอบสวนไม่ได้รวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดที่มีอยู่ ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความชอบด้วยกฎหมายของการสอบสวน หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมไว้เพียงพอต่อการพิสูจน์ความผิดแล้ว

มาตรา ๑๓๓ วรรคสี่

มีบทบัญญัติพิเศษสำหรับการสอบปากคำผู้เสียหายที่เป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยกำหนดให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้สอบสวน เว้นแต่ผู้เสียหายจะยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

ซึ่งต้องบันทึกความยินยอมหรือเหตุจำเป็นนั้นไว้ และผู้เสียหายมีสิทธิขอให้บุคคลใดอยู่ร่วมในการถามปากคำด้วยก็ได้ *(วรรคสี่ มักจะนำมาออกข้อสอบบ่อย)

ด้วยข้อจำกัดของจำนวนพนักงานสอบสวนหญิงที่มีเพียงหลักร้อยคนทั่วประเทศ ในขณะที่คดีความผิดเกี่ยวกับเพศมีจำนวนมาก กฎหมายจึงได้กำหนดข้อยกเว้นไว้สองกรณี คือ

๑. ผู้เสียหายยินยอมให้พนักงานสอบสวนชายเป็นผู้สอบปากคำ
๒. มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

ทั้งนี้ ต้องมีการบันทึกความยินยอมหรือเหตุจำเป็นนั้นไว้ และเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เสียหาย กฎหมายยังให้สิทธิผู้เสียหายในการขอให้บุคคลใดอยู่ร่วมในการถามปากคำด้วยก็ได้

เจตนารมณ์ของบทบัญญัตินี้มุ่งคุ้มครองสภาพจิตใจของผู้เสียหายที่เป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ เนื่องจากการให้ปากคำในคดีประเภทนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผู้เสียหายอาจรู้สึกอึดอัดหรือไม่สะดวกใจที่จะให้รายละเอียดต่อพนักงานสอบสวนที่เป็นเพศตรงข้าม ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายทางจิตใจเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากการกระทำความผิดแล้ว

อย่างไรก็ตาม คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๘๑/๒๕๖๑ ได้วางหลักว่า กรณีที่พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นชายทำการสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงโดยไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ไม่ทำให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมด เนื่องจากไม่ใช่กรณีตามมาตรา ๑๘, มาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ เพียงแต่อาจมีผลต่อการรับฟังพยานปากนั้นๆ เท่านั้น หากมีพยานหลักฐานอื่นประกอบ การสอบสวนก็ยังชอบด้วยกฎหมาย และพนักงานอัยการยังคงมีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๑๒๐

มาตรา ๑๓๓ วรรคห้า กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการชี้ตัวผู้กระทำความผิด โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานต้องจัดให้มีการชี้ตัวในสถานที่ที่เหมาะสมและสามารถป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาเห็นตัวผู้เสียหายหรือพยาน เว้นแต่ผู้เสียหายหรือพยานจะยินยอมและมีการบันทึกความยินยอมนั้นไว้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๑๗/๒๕๖๐ ได้วางหลักการสำคัญเกี่ยวกับกรณีที่พนักงานสอบสวนชายสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กหญิงอายุไม่เกิน ๑๘ ปีในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ แม้จะมีนักสังคมสงเคราะห์ มารดาผู้เสียหาย และพนักงานอัยการร่วมในการถามปากคำตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ วรรคหนึ่ง โดยใช้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นชายในการสอบสวน แต่เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น และไม่มี การบันทึกความยินยอมหรือเหตุจำเป็นไว้ตามมาตรา ๑๓๓ วรรคสี่ ศาลวินิจฉัยว่าเป็นเพียงความบกพร่องหรือ ผิดพลาดเฉพาะส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญถึงขนาดที่จะทำให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมดจนทำให้พนักงานอัยการ ไม่มีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๑๒๐

เหตุผลสำคัญที่ศาลวินิจฉัยเช่นนี้เนื่องจากคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้เสียหาย หากการสอบสวนต้องเสียไปทั้งหมดเพราะข้อบกพร่องของพนักงานสอบสวน จะยิ่งเป็นการซ้ำเติมความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายที่ถูกกระทำความผิดมาแล้ว และทำให้คดีไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการ ในทางปฏิบัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อพนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย ต้องพิจารณาผลของความบกพร่องนั้นอย่างรอบด้าน โดยศาลได้วางหลักการชี้แจงน้ำหนักระหว่างสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยกับสิทธิของผู้เสียหาย คำพิพากษาฎีกาได้วางบรรทัดฐานมาอย่างต่อเนื่องว่า การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดในมาตรา ๑๓๑, ๑๓๑/๑ และ ๑๓๓ ทวิ ไม่ถึงขนาดที่จะทำให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมดจนทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๑๒๐ แต่จะมีผลเพียงทำให้พยานหลักฐานในส่วนนั้นๆ รั้งฟังไม่ได้เท่านั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๘๑/๒๕๖๑ ได้ยืนยันหลักการนี้โดยวินิจฉัยว่า แม้พนักงานสอบสวนจะไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๓ วรรคสี่ อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ก็ไม่มีผลทำให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมดหรือถือว่าไม่มีการสอบสวนในความผิดนั้นมาก่อน อันจะทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๑๒๐ การสอบสวนจึงยังชอบด้วยกฎหมายและโจทก์มีอำนาจฟ้อง

หมายเหตุ วิชา สัมมนากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ภาคคำ) บรรยายโดย อาจารย์ กุลพล พลวัน ในสัปดาห์นี้ท่านอาจารย์บรรยายเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๔๓ แต่ท่านอาจารย์ไม่ได้หยิบยกคำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจมาบรรยายในชั่วโมง

***** จบ *****